

Tiltak for å sikre opplæringsrett for elever med tilretteleggingsbehov

Da skolene stengte var mange bekymret for opplæringsretten til barn og unge med tilretteleggingsbehov. Ikke alle kan følge digital undervisning. Regjeringen varslet tidlig at skolene har plikt i å gi et tilbud til disse elevene, men etter nærmere to måneder ser vi at mange fremdeles ikke får opplæringen de har krav på.

Det rapporteres om varierende, tilfeldig og mangelfulle tilbud. Noen kommuner opprettholder gode eksisterende tilbud, andre tilbyr begrenset aktivitet uten undervisning, andre har overlatt det fulle ansvaret til foreldre og pårørende.

Barn og unge med vedtak om spesialpedagogisk undervisning har dette for å dra nytte av opplæringen og utvikle egen selvstendighet. Uten oppfølging vil disse i ytterste konsekvens ikke nå målene i læreplanen som er avgjørende for livet etter. Uten godt spesialpedagogisk tilbud vil utenforskapet bli forsterket.

Vi ser med stor bekymring på at regjeringen åpner for at tilpasninger i spesialundervisning kan gjøres basert på *tilgjengelige lærerressurser*. Vi opplever at ressurser som skal følge opp denne elevgruppen blir omdirigert til gjennomføring av smitteverntiltak på skolene.

Dette er elever med sammensatte opplærings- og omsorgsbehov. Derfor er det ikke mulig å utforme tiltak som sikrer alle, slik mange elever i skolen drar nytte av digital undervisning.

Noen elever over 4. klasse vil ha nytte av å komme tilbake til skolen, noen yngre elever må holdes hjemme på grunn av deres helsesikkerhet. Enkelte elever trenger alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) på grunn av manglende tale og vedtak om spesialundervisning. Disse elevgruppene trenger individuell oppfølging.

For å sikre opplæringsretten til alle elever må det først kartlegges hvor mange elever som i dag ikke får et tilstrekkelig tilbud, hvilke utfordringer de har og hvordan de løses. Deretter må skolene gå i dialog med foreldrene for å gi tilbud om individuell oppfølging og undervisning. Ved behov må skolene sikre hjemmeundervisning i samarbeid med kommunale tjenester.

På bakgrunn av dette fremmer Fellesorganisasjonen, Likestillings- og diskrimineringsombudet, CP-foreningen, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Handikappede Barns Foreldreforening og Unge funksjonshemmede følgende krav:

Kartlegging

1. Skolene må få oversikt over hvem som ikke kan nyttiggjøre seg av digital undervisning og som ikke får tilstrekkelig undervisning. Det må også kartlegges hvem som kan gis skoleundervisning eller hjemmeundervisning fysisk og digitalt ved hjelp av ekstra ressurser.
2. Kunnskapsdepartementet må kartlegge hvordan rettighetene i opplæringsloven, samt vedtak om spesialundervisning og tilrettelagt undervisning følges opp.

Individuell oppfølging

3. Skolene må gå i dialog med foreldre og pårørende for å finne løsninger på enkeltelevenes opplærings- og omsorgsbehov. Dette kan for eksempel være ekstra personell, ASK eller andre hjelpemidler.
4. Regjeringen må komme med nasjonale retningslinjer for prioritering av elever med behov for spesialundervisning uavhengig av tilgjengelige lærerressurser.
5. Kommunene må få en særskilt plikt til å sikre gode overganger mellom skolenivå, samt mellom skole og arbeid.

Utvidet rett til undervisning

6. Kommunene må åpne for bruk av sisteårsstudenter ved for eksempel vernepleier- og lærerstudiet ved mangel på ressurspersoner.
7. Skolene må ta i bruk støttetjenester som Statped og pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) for praktisk veiledning og gi utvidet rett til hjemmeundervisning med lærer, brukerstyrt personlig assistent (BPA) eller spesialpedagog.
8. Ressurser til undervisning eller oppfølging av elever må ikke omdisponeres til gjennomføring av smittevernstiltak.
9. Foreldre som har fått undervisningsansvar for barn over 18 år må gis omsorgsdager for å slippe å måtte ta permisjon uten lønn eller ferie for å ivareta barnets undervisnings- og omsorgsbehov.
10. Kommunen må sikre at manglende opplæringstilbud blir kompensert med ekstra undervisning. Barnets rett til timetall gjelder fortsatt.
11. Kommunenes økte utgifter knyttet til universell utforming og bemanning må kompenseres av staten for å sikre at trang kommuneøkonomi ikke fører til brudd etter opplæringsloven.

Mimmi Kvisvik

Forbundsleder i Fellesorganisasjonen

Hanne Bjurstrøm

Likestillings- og diskrimineringsombud

Eva Buschmann

Generalsekretær i CP-foreningen

Lilly Ann Elvestad

Generalsekretær i Funksjonshemmedes
Fellesorganisasjon

Elin Langdahl

Leder av Handikappede Barns
Foreldreforening

Leif-Ove Hansen

Generalsekretær i Unge funksjonshemmede